

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.125/2012/4. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Molnár Lajos ügyvéd ügyintézője mellett a dr. Molnár Lajos Ügyvédi Iroda (címe) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek, a dr. Somogyi János (címe) ügyvéd által képviselt alperes neve (címe) alperessel szemben személyiségi jog megsértése miatt indított perében a Nyíregyházi Törvényszék 4.P.20.997/2011/9. számú ítélete ellen az alperes részéről 10. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részét részben megváltoztatja, s mellőzi annak megállapítását, hogy az alperes valótlan állításaival a felperes becsületét megsértette, továbbá mellőzi az alperes 100 000 (egyszázezer) Ft kártérítés megfizetésére való kötelezését. Az alperes által az államnak külön felhívásra megtérítendő le nem rótt kereseti illeték összegét 13 500 (tizenháromezer-ötszáz) Ft-ra leszállítja, s kötelezi a felperest, hogy térítsen meg az államnak külön felhívásra 13 500 (tizenháromezer-ötszáz) Ft le nem rótt kereseti illetéket. Mellőzi az alperes kötelezését a felperes javára 40 000 (negyvenezer) Ft perköltség megfizetésére azzal, hogy a felek a saját költségeiket maguk viselik, egyebekben az ítéletet helyben hagyja.

Kötelezi a felperest, hogy térítsen meg az államnak - az illetékes állami adóhatóság felhívására az abban foglalt módon és határidőn belül - 24 000 (huszonnégyezer) Ft le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket, továbbá kötelezi az alperest, hogy térítsen meg ugyancsak az államnak - az illetékes állami adóhatóság felhívására az abban foglalt módon és határidőn belül - 9 000 (kilencezer) Ft le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket. A felek a saját másodfokú költségeiket maguk viselik.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A felperes 2006. január hó 1. napjától vezeti a Önkormányzat Ápoló-Gondozó Otthonát "**X**"en. Az alperes 1998. évtől 2009. szeptember hó 30. napjáig ápolónőként állt itt munkaviszonyban (2004. évtől 2009. április hó 10. napjáig gyesen volt), ami 2009. szeptember hó 30. napján közös megegyezéssel került megszüntetésre.

Az alperes 2009. november hó 9. napján megjelent a Városi Gyámhivatalnál, s ott többek között az alábbi kijelentéseket tette:

- a munkahelyén lezajlott megbeszélés során a felperes azt mondta neki, hogy nem tett eleget a közalkalmazotti kötelezettségeinek, s ezért fegyelmit indítanak ellene, ha nem írja alá a közös megegyezésről szóló papírt,
- vettek az intézmény udvarára 4 faházikót, ezt az intézmény pénzéből fizették, s ebből kettő van ott, míg hallomás szerint úgy tudják, hogy az egyik a gazdasági vezetőnél, a másik pedig az igazgatónőnél van,
- az intézmény irodájánál és a portánál csináltak előtetőt, ezt a két fiú csinálta: a portás **K. S.** és a kerti munkás **K. N.**, akik testvérek, s erről **K. J.** kőműves vállalkozótól kértek számlát,
- az igazgatónő az osztályra fel sem megy, a betegek között nem jár, ott szét nem néz,
- mindenkit kirúgással fenyegetnek, ha a vezetésnek nem tetszik valami, a nővérek rettegésben dolgoznak,
- a vezetők lassan ellopják az intézetet,
- a gondozottak részére járó zsebpénz esetében is felmerült a visszaélés gyanúja, mert egyes gondozottak zsebpénzét a dolgozók esetenként elveszik, azt a vezetők részére átadják, akik azzal sajátjukként rendelkeznek,
- az intézményben egyéb sikkasztás gyanús események is történtek, pl. ugyanakkor újították fel a gazdasági vezető házának tetejét, amikor az intézmény tetejét javították, illetőleg az intézmény szalonnasütőjét a vásárlást követően az üzletből a felperes lakásának udvarára szállították.

Az alperes nyilatkozatát tartalmazó jegyzőkönyvet és egy névtelen feladótól származó bejelentést az Észak-alföldi Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala 2009. november hó 23. napján áttette a Nyírbátori Rendőrkapitánysághoz, ahol a jegyzőkönyvben foglaltakat feljelentésnek tekintették és sikkasztás vétségének megalapozott gyanúja miatt ismeretlen tettes ellen nyomozást rendeltek el a 15.060/2269/2009/bü. számon. A büntetőeljárás során 58 személyt hallgattak ki tanúként, majd 2010. november hó 8. napján meghozott határozattal a nyomozást megszüntették, mert annak adatai alapján nem volt megállapítható bűncselekmény elkövetése és az eljárás folytatásától sem volt eredmény várható.

A felperes a keresetében kérte annak megállapítását, hogy az alperes a ... Városi Gyámhivatalnál 2009. november hó 9. napján jegyzőkönyvbe mondott fenti kijelentéseivel megsértette a jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát, amiért 100 000 Ft nem vagyoni kártérítés megfizetését is követelte.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte azt jogalapjában.

Az elsőfokú bíróság a 9. sorszám alatt meghozott ítéletében megállapította, hogy az alperes a Városi Gyámhivatalnál 2009. november hó 9. napján ügyfélként jegyzőkönyvbe mondott nyilatkozatában valótlanul állította az alábbiakat:

- mindenkit kirúgással fenyegetnek, ha a vezetésnek nem tetszik valami, a nővérek rettegésben dolgoznak,
- a vezetők lassan ellopják az intézetet,

amely kijelentésekkel megsértette a felperes jóhírnevét és becsületét. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 100 000 Ft nem vagyoni kártérítést, amelyet meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte továbbá az alperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 27 000 Ft le nem rótt kereseti illetéket és a felperesnek 15 napon belül 40 000 Ft perköltséget.

Határozatának indokolása szerint az alperes konkrét személyekkel, hellyszínnel, időponttal, cselekménnyel összefüggésben fogalmazott meg gyanút, ami szerint a felperes bűncselekményt követett el a faházzal, a szalonnasütővel, a gondozottak zsebpénzével és az előtetőre vonatkozó munkavégzés kapcsán történt számlázással kapcsolatban. Az alperes a gyanúja megfogalmazásakor a felperes személyét indokolatlanul bántó, sértő, lealacsonyító kifejezést nem használt. Az ennek alapján indult büntetőeljárás megszüntetésére csak a rendkívül széleskörű bizonyítás lefolytatását követően került sor. A gyanú tényállásszerű megfogalmazása nem minősült valótlan tényállításnak, s nem jelentette a Ptk. 76. §-ában védett jogok sérelmét sem. Önmagában a feljelentés megtétele ugyanis személyiségvédelmi igényt nem alapoz meg és kártérítő felelősség alapjául sem szolgálhat függetlenül attól, hogy a büntető eljárás a bűnösség megállapításához vezetett-e. Emiatt az elsőfokú bíróság a faházzal és az előtetővel kapcsolatos nyilatkozatok tekintetében előterjesztett keresetet elutasította.

Az, hogy a felperes az alperes munkaviszonyának megszűnésekor fegyelmi eljárást helyezett kilátásba, a munkáltatói jogkör gyakorlásából fakadóan nem alapozott meg személyiségi jogsértést. Az alperes azon állítása, hogy az igazgatónő az osztályra fel sem megy, a betegek között nem jár, ott nem szétnéz, csupán a véleményének tekinthető, ezért nem minősült személyiségi jogot sértő kijelentésnek, így a felperes keresete e körben is elutasításra került.

Ugyanakkor személyiségi jogot sértő kijelentésnek minősült az alperes azon állítása, miszerint mindenkit kirúgással fenyegetnek, ha a vezetésnek nem tetszik valami, a nővérek rettegésben dolgoznak, valamint, hogy a vezetők lassan ellopják az intézetet. Ezek a kijelentések az általánosság szintjén mozogtak, semmiféle konkrétumokat nem tartalmaztak, s azt a látszatot keltették, hogy a felperes diktatórikus módszerekkel vezeti az intézményt, valamint nem jogszerű eszközöket vesz igénybe az ott folyó munka szervezéséhez. Szintén súlyosan dehonesztáló állítás, hogy a vezetők - köztük egyértelműen azonosíthatóan az igazgatói posztot betöltő felperes - ellopja az intézetet. E kijelentésekkel szemben a konkrétum hiánya miatt védekezni sem lehet, ezek súlyosan lejáratoók, melyek miatt a felperes a községben folyamatosan magyarázkodásra, védekezésre kényszerült.

E nyilatkozatok azok valótlanúsága miatt a felperes becsületét és jóhírnevét sértő állítások voltak, ezért a felperes alappal igényelt személyiségvédelmet. A kihallgatott tanúk vallomásaiból megállapíthatóan a kifogásolt nyilatkozatban elhangzott súlyos, elmarasztaló, dehonesztáló, valótlan tények híresztelése a felperes számára hátrányt okozott, ő nagyfokú bizalomvesztést szenvedett el, ami csak nagyon nehezen szerezhető újból vissza, s a felperes úgy a szűkebb, mint a tágabb környezetében folyamatosan magyarázkodásra kényszerült. Emiatt nem vagyoni károsodása következett be, ezért az elsőfokú bíróság abban is marasztalta az alperest.

A felperes keresete túlnyomórészt eredményes volt, ezért az alperest kötelezte a le nem rótt kereseti illeték megtérítésére és a felperes javára perköltség fizetésére.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben az ítélet részbeni megváltoztatásával a kereset teljes körű elutasítását kérte. Álláspontja szerint azok a kijelentései, amelyek miatt a személyiségi jogsértés megállapításra került, csupán véleménynyilvánításnak minősültek, amelyek nem voltak indokolatlanul bántóak, sértőek vagy megalázóak, így jogvédelmet sem alapozhattak meg. Tagadta, hogy a községben az intézménnyel kapcsolatos híresztelések az ő személyéhez lennének köthetőek, ez a tanúvallomásokkal sem volt igazolható.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az első fokú ítélet helybenhagyását kérte alapvetően azon kijelentések jogsértő jellegére alapítottnak, amelyek miatt az elsőfokú bíróság a keresetét elutasította.

Az ítélet tábla a fellebbezést a Pp. 256/A. §-a (1) bekezdésének f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el, és a Pp. 253. §-ának (3) bekezdésére figyelemmel fellebbezés hiányában nem érintette az elsőfokú bíróság ítéletének a felperes keresetét részben elutasító rendelkezését. Az ítélet tábla a fellebbezést részben alaposnak találta a következők szerint:

Az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges mértékben feltárta, ám abból részben téves következtetésre jutott.

A felperes mind a keresetlevelében, mind a 2011. augusztus hó 31. napján megtartott tárgyaláson tett nyilatkozatában - amellyel pontosította a keresetét - kizárólag a jóhírnev sérelmének a megállapítását kérte, míg a becsülete sérelmére egyáltalán nem hivatkozott. Ehhez képest az elsőfokú bíróság az ítéletében megállapította, hogy az alperes megsértette mind a jóhírnevét, mind pedig a becsületét, ám az ítélete kizárólag a jóhírnev sérelmével összefüggő indokolást tartalmazott. A Pp. 215. §-a értelmében a döntés nem terjedhet túl a kereseti kérelmen, illetőleg az ellenkérelmen; ez a szabály a főkövetelés járulékaival (kamat, költség stb.) is kiterjed. A kereseti kérelemhez kötöttség előbb idézett szabálya okán külön erre irányuló kereseti kérelem hiányában az elsőfokú bíróság nem tehetett volna a felperes becsületének megsértésére vonatkozó megállapítást, ezzel túlterjeszkedett a kereseten, miért is ebben a vonatkozásban az ítélet tábla az ítéletet megváltoztatta és ezen jogsértés megállapítását mellőzte.

A bírói gyakorlat szerint a büntető feljelentés megtétele önmagában nem jogellenes, és nem valósítja meg a személyiségi jog megsértését, ha nem tartalmaz indokolatlanul sértő, lejárató kijelentéseket. Nem alapozza meg a feljelentő kártérítési felelősségét az sem, ha azt a személyt, akit a feljelentő - az ügy körülményei alapján - a bűncselekmény elkövetésével gyanúsított, a büntetőeljárás során felmentik. Az eljárás során tett nyilatkozatok akkor sem alkalmasak a személyhez fűződő jog megsértésének a megállapítására, ha utóbb e kijelentések a bizonyítási eljárás alapján nem minősültek valóznak, feltéve, hogy a tényállítások indokolatlanul nem sértőek, bántóak, illetve durván sértő kifejezést sem tartalmaztak (BDT 2006/1429., BH 2002/223., BH 2004/357., BH 2009/214.). Ugyanakkor a feljelentés megtétele személyiségi jogvédelmet akkor is megalapozhat, ha a hatósági eljárás kezdeményezésére, valamint a hatósági eljárás során tett nyilatkozatokra a rendeltetésszerű joggyakorlás körén kívül, visszaélészerűen került sor, illetve ha az adott eljárás tárgyára nem tartozó és személyiségi jogi sérelmet megvalósító többletelemeket tartalmaz.

A perbeli esetben az alperes valamennyi sérelmezett kijelentése a hatósági eljárást kezdeményező, jegyzőkönyvbe foglalt nyilatkozatában hangzott el. Ezek közül azon két kijelentés, amelyekkel összefüggésben a személyiségi jogsértés megállapítására sor került, ugyan az adott eljárás tárgyához kapcsolódtak, de nem voltak relevánsak azok általános, minden konkrétumot nélkülöző jellege miatt, miáltal a közölni kívánt tényekből sem fakadtak szükségszerűen, így indokolatlannak, s mindezek következtében tartalmuk miatt a felperes hírnevét sértőnek tekinthetőek. A lopásra és a kirúgással fenyegetésre vonatkozó kijelentések tényállításnak minősültek, s nem pedig véleménynyilvánításnak, ezért a véleménynyilvánítás szabadságára és az ahhoz való jog privilegizált jellegére hivatkozással a fellebbezésben írtakkal szemben nem volt helye a kereset elutasításának.

Az elsőfokú bíróság megállapítása szerint is a felperes számára a valótlan tények híresztelése okozott hátrányt és emiatt szenvedett el nagyfokú bizalomvesztést, illetőleg kényszerül folyamatos magyarázkodásra. A lefolytatott bizonyítás eredménye, így alapvetően a tanúvallomások alapján nem volt levonható arra vonatkozó megalapozott következtetés, hogy az alperes híresztelte volna ezeket a valótlan tényeket, míg önmagában a jegyzőkönyvbe mondott és a két jogsértő kijelentést is tartalmazó nyilatkozattal a felperest még nem érte kár. Mivel a felperest ért kár és az alperes jogellenes magatartása között nincs kimutatható okozati összefüggés (ezzel kapcsolatban a felperes tanúként kihallgatott házastársa is csupán a feltételezéseinek tudott hangot adni), az alperes kártérítési felelősségének megállapításához szükséges egyik konjunktív feltétel hiányában alaptalan volta a felperes eziránti keresete.

A leírtak miatt az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét részben megváltoztatta, s mellőzte a felperes becsülete megsértésének megállapítását, valamint a kártérítés megfizetésére való kötelezését a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján, egyebekben pedig a per főtárgya tekintetében azt helybenhagyta. A megváltoztatott döntés következtében az ítéletábra a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján akként rendelkezett, hogy a felek a saját költségeiket maguk viselik, továbbá leszállította az alperes által megtérítendő kereseti illeték összegét annak felére, s a felperest is kötelezte a fele összegű le nem rótt kereseti illeték megtérítésére.

Az alperes fellebbezése részben eredményre vezetett, s mivel a felek pernyertességének és pervesztességének aránya között nem volt számottevő különbség, az ítélőtábla a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján akként rendelkezett, hogy mindegyik fél maga viseli a saját költségét. A per tárgyi illeték-feljegyzési jogos volta (az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 62. §-a (1) bekezdésének f) pontja) miatt le nem rótt fellebbezési eljárási illeték megtérítésére a felek pervesztességük arányában az Itv. 74. §-ának (3) bekezdése értelmében irányadó, a költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése alapján kötelesek. Az alperes szükségtelenül rótt le 15 000 Ft illetéket a fellebbezésére, amelynek összegét az általa megtérítendő fellebbezési eljárási illeték meghatározásánál figyelembe vette.

Debrecen, 2012. június hó 4. napján

dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta sk. a tanács elnöke, dr. Bakó Pál sk. előadó bíró, dr. Veszprémy Zoltán sk. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő